

Knowledge Management in 21st Century Affecting Learning Management Effectiveness In Schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom

Tospon Lom-on^{1*}, Pataradron Junwandee,² Sawat Photivat³

¹ Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

² Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

* Corresponding author. E-mail: tospon05062535@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study, compare, determine the relationship, find the predictive power, and establish guidelines for elevating 21st-century knowledge management affecting the effectiveness of learning management in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom. The sample used in this research comprised school directors, deputy directors of academic affairs, and teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom for the academic year 2025, totaling 318 participants. The instrument used for data collection was a 5-level rating scale questionnaire. The discrimination power for 21st-century knowledge management ranged from .734 to .901 with a reliability coefficient of .985, and for the effectiveness of learning management in schools, the discrimination power ranged from .250 to .929 (assuming 250 is a typo for .250 in the original text) with a reliability coefficient of .941. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Independent Samples t-test, One-Way ANOVA, Pearson's product-moment correlation coefficient, and Stepwise multiple regression analysis. The research findings were as follows: 1) The 21st-century knowledge management, overall, was at the highest level. 2) The effectiveness of learning management, overall, was at the highest level. 3) When classified by position, the 21st-century knowledge management was, overall, significantly different at the .05 statistical level; however, when classified by work experience and school size, there were no differences both overall and in individual aspects. 4) The effectiveness of learning management, when classified by position, work experience, and school size, showed no differences both overall and in individual aspects. 5) There was a high level of relationship between 21st-century knowledge management and the effectiveness of learning management in schools, with statistical significance at the .01 level. 6) Four aspects of 21st-century knowledge management could jointly predict the effectiveness of learning management in schools with statistical significance. 7) Guidelines for developing 21st-century knowledge management affecting the effectiveness of learning management include: establishing common standards, definitions, indicators, and rubrics/workpieces so that teachers can manage learning and evaluate in the same direction; developing critical information searching and screening skills; creating data governance and a sustainable collaborative support system; establishing a system to support the appropriate and safe use of AI; and transforming knowledge into practical guidelines or tools that teachers can apply immediately.

Keywords: Knowledge Management, 21st Century, Learning Management Effectiveness

การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

ทศพล ลมออน^{1*}, ภัทรธร จันวันดี², สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์³

1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

* Corresponding author. E-mail: tospon05062535@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ ความสัมพันธ์ อำนาจพยากรณ์ และแนวทางการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ประจำปีการศึกษา 2568 รวมทั้งสิ้น 318 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ด้านการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .734-.901 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .985 และประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .250-.929 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .941 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติ t-test แบบ Independent Samples การวิเคราะห์ One-Way ANOVA ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 เมื่อจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียน พบว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ เมื่อจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน พบว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 5) การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 4 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 7) แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานร่วม นิยาม ตัวชี้วัด และรูปрик/ชิ้นงานเพื่อให้ครูจัดการเรียนรู้และประเมินผลในแนวทางเดียวกัน การพัฒนาทักษะการสืบค้นและคัดกรองข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ การสร้างธรรมาภิบาลข้อมูลและระบบสนับสนุนการทำงานร่วมกันอย่างยั่งยืน การจัดระบบสนับสนุนการใช้ AI อย่างเหมาะสมและปลอดภัย ตลอดจนการแปลงความรู้ให้เป็นแนวปฏิบัติหรือเครื่องมือที่ครูสามารถนำไปใช้ได้ทันที

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, ศตวรรษที่ 21, ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้

บทนำ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัย การยกระดับคุณภาพการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ทั้งนี้ การจัดการความรู้ได้หมายถึงเพียงการรวบรวมข้อมูลหรือการฝึกอบรมบุคลากรเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการสร้างกลไกให้เกิดการแลกเปลี่ยน ถ่ายทอด จัดเก็บ และนำองค์ความรู้กลับมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Chinowsky & Carrillo, 2007)

ในศตวรรษที่ 21 โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านข้อมูล เทคโนโลยี และสภาพสังคม ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากรูปแบบที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง (Prachagool & Nuangchaler, 2021) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้จึงเป็นตัวชี้สำคัญของคุณภาพการศึกษา เพราะสะท้อนถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน ความสามารถของครู ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และความพร้อมของโรงเรียนในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ (สุภัทรา แก้วมุล, 2566) นอกจากนี้ งานวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยพัฒนาสมรรถนะครู ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร และยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน (สุวัชชัย อาจิวิเชียร และคณะ, 2567)

สำหรับบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ซึ่งมีความหลากหลายทั้งด้านผู้เรียน บุคลากร ทรัพยากร และสภาพแวดล้อมทางการศึกษา การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพราะจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชน อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สร้างกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นธรรม และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2567) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้วางแผนพัฒนาโรงเรียน พัฒนาครู และกำหนดแนวทางส่งเสริมการจัดการความรู้ในสถานศึกษาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน
3. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ

การดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 และประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน

6. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน

7. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ความหมายการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 มีนักวิชาการได้ให้ความหมายและเสนอแนวคิด เกี่ยวกับการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้มากมายหลายท่าน เช่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้กล่าวว่า การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง กระบวนการสร้าง รวบรวม ประมวลผล แลกเปลี่ยน และใช้ความรู้ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและองค์กรให้สามารถ ปรับตัว รองรับการเปลี่ยนแปลง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในโลกยุคดิจิทัล แสงเพชร คุณ ประเสริฐ (2567) ได้กล่าวว่า การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง กระบวนการรวบรวม จัดระบบ สร้าง พัฒนา และแลกเปลี่ยนความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้ความรู้สามารถนำไปใช้ได้จริงใน กระบวนการทำงานขององค์กรหรือสถานศึกษา และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องภายใต้บริบทของการ เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม Dalkir (2023) ได้กล่าวว่า การจัดการความรู้ใน ศตวรรษที่ 21 หมายถึง การออกแบบและดำเนินการกระบวนการที่เชื่อมโยงบุคคล เทคโนโลยี และกระบวนการทำงานเข้าด้วยกันอย่าง เป็นระบบ เพื่อให้สามารถรวบรวม แบ่งปัน ใช้ และพัฒนาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อม ที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และArgote (2024) ได้กล่าวว่า การจัดการความรู้ใน ศตวรรษที่ 21 หมายถึง กระบวนการที่องค์กรพัฒนาและใช้ความสามารถในการสร้าง รวบรวม แบ่งปัน และประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การตัดสินใจ และการสร้างนวัตกรรมภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็วในโลกยุคดิจิทัล

สรุปได้ว่า การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง สภาพของโรงเรียนที่เอื้อให้ บุคลากรทุกคนมี โอกาสได้พัฒนาตนเองและผู้อื่นอยู่ตลอดเวลาโดยใช้แนวทางการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องและรูปแบบของการ ทำงานเป็นทีม ซึ่งมีการเรียนรู้ร่วมกันตลอดจนมีความคิด ความเข้าใจเชิงระบบที่จะประสานกันเพื่อให้เกิดเป็น ความได้เปรียบที่ยั่งยืนต่อการแข่งขัน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

2. ความสำคัญของการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญ ของการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมองว่าการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกลไกสำคัญ ในการพัฒนาองค์กร การสร้างนวัตกรรม และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็ว โดยมีข้อคิดเห็นที่สำคัญ ได้แก่ จิตติยาภรณ์ เขาวรากุล (2564) กล่าวว่า การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21

เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากรอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างทันการณ์ บุญรัตน์ แผลงศร และคณะ (2565) กล่าวว่า การจัดการความรู้ควรเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างบุคลากรในองค์กร เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพการทำงานในบริบทของสังคมดิจิทัล ญัฐชา ชนะกุล (2566) กล่าวว่า โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดการความรู้เป็นวัฒนธรรมองค์กรเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาครู นักเรียน และระบบการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 แสงเพชร คุณประเสริฐ (2567) กล่าวว่า การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 คือกระบวนการสร้าง พัฒนา แลกเปลี่ยน และใช้ความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และการเรียนรู้ในองค์กร” Dalkir (2023) กล่าวว่า การจัดการความรู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมนวัตกรรม คงไว้ซึ่งความได้เปรียบในการแข่งขัน และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และArgote (2024) กล่าวว่า การจัดการความรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ขององค์กร และช่วยให้องค์กรสามารถรักษาทุนทางปัญญาไว้ได้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาในระยะยาวภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

สรุปได้ว่า การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาองค์กรและบุคลากรทั้งในมิติของการสร้างองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและนวัตกรรมให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกยุคใหม่

ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

1. ความหมายของประสิทธิผล คำว่า ประสิทธิผล (Effectiveness) ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2545) หมายถึง ผลสำเร็จที่เกิดขึ้น ส่วนประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการทำงานและประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นสิ่งสำคัญที่ชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานและแสดงว่าการดำเนินงานนั้นประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว มีนักวิชาการให้ทัศนะเกี่ยวกับประสิทธิผลไว้ นอกจากนี้ เรณู บุญเสริม (2561) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึง ผลผลิตของการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่คาดหวังไว้ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะ มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และเป็นคนมีความสุข หยาดทิพย์ ชีของ (2564) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึง ความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้ สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาเพื่อให้มีการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่แท้จริงที่บูรณาการผสมผสานคณาจารย์ขององค์กรให้เกิดความพึงพอใจและผลสำเร็จของการทำงานในองค์กรหรือหน่วยงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยพิจารณาจาก ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถพัฒนานักเรียน ให้มีทัศนคติทางบวก ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอก และรวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนจนทำให้เกิดความพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นการมองประสิทธิผลในภาพรวมทั้งระบบ และHoy and Miskel (2001) ได้รวบรวมความคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมาย ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการหรือความพึงพอใจในการทำงานของครูหรือขวัญสมาชิกในโรงเรียนอยู่ในระดับดี

สรุปได้ว่า ประสิทธิผล หมายถึง ความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้ สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร ให้มีการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และสามารถบูรณาการผสมผสานในองค์กรเกิดความพึงพอใจและผลสำเร็จของการทำงานในองค์กรหรือหน่วยงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

2. ความสำคัญของประสิทธิผล มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญของประสิทธิผลไว้ต่าง ๆ เช่น ธงชัย สันติวงษ์ (2550) กล่าวว่า ประสิทธิผล มีความสำคัญอย่างยิ่งในศาสตร์ทางการบริหารและองค์กร

นับว่าเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้ายของการบริหารองค์กรให้ประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด องค์กรจะอยู่รอด และมีความมั่นคงขึ้นอยู่กับประสิทธิผลขององค์กร ดังนั้นประสิทธิผลขององค์กรจึงมีความสำคัญต่อองค์กรดังนี้

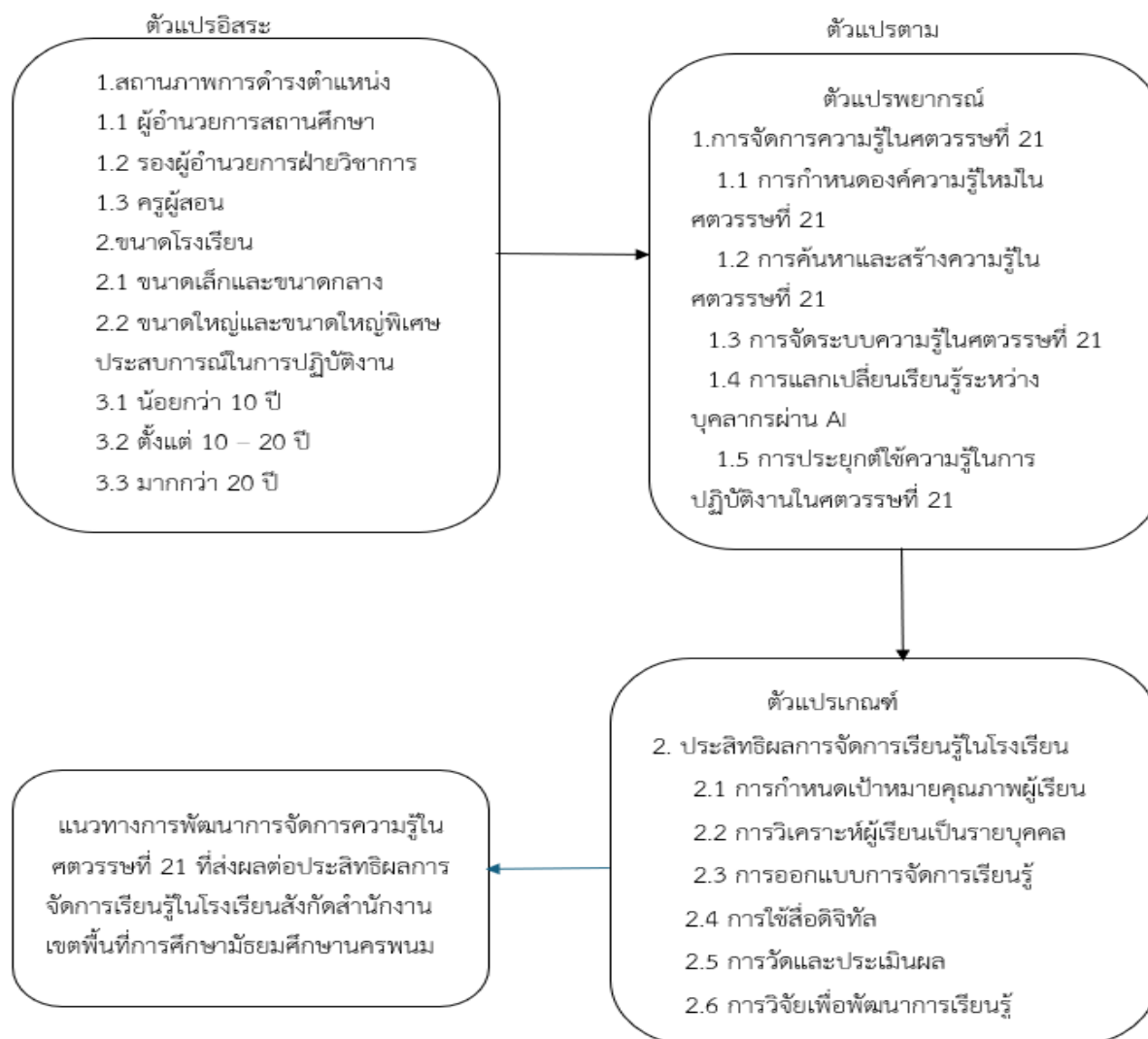
1. ช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน เพื่อดำเนินงานให้เป็นไปตามความต้องการ

2. ประเมินผลการดำเนินงานกับแผนงานที่กำหนด การดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมย่อมต้องมีการวางแผน การกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ การจัดสรรทรัพยากร การใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารงานและการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน

3. ประเมินผลสำเร็จกับวัตถุประสงค์ เปรียบเทียบผลงานที่ดำเนินการได้ตามแผนงานกับวัตถุประสงค์ขององค์กรที่คาดหวัง ถ้าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และความคาดหวังขององค์กรนับว่ามีประสิทธิผล

สรุปได้ว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสำคัญเนื่องจากเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียน เป็นสิ่งช่วยตรวจสอบการบริหารงานโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน ตามแผนงานที่กำหนด และประเมินความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีของการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังเคราะห์ข้อมูล นำไปสู่กรอบแนวคิดงานวิจัยในครั้งนี้ การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้ (1) การกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 (2) การค้นหาและสร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 (3) การจัดระบบความรู้ในศตวรรษที่ 21 (4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรผ่าน AI และ (5) การประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 มาประยุกต์ใช้เป็นตัวแปร และแนวคิดประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน มาสังเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน 2) การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 4) การใช้สื่อดิจิทัล 5) การวัดและประเมินผล และ 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม มีความสัมพันธ์ของตัวแปร แสดงดังกรอบแนวคิดในการวิจัยในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบบเชิงอธิบายเป็นลำดับ (Explanatory Sequential Design) เป็นการออกแบบการวิจัยโดยมีการดำเนินการวิจัยสองระยะ (two phase) เริ่มต้นในระยะแรกด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณภายหลังจากที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเรียบร้อยแล้วจะนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณมาเป็นกำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในระยะที่สอง (Creswell, 2022) ดังนี้

ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิจัยระยะที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เปรียบเทียบการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 เปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ ศึกษาความสัมพันธ์และอำนาจการพยากรณ์การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1,692 คน จำแนกเป็น

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 51 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 71 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,570 คน จากทั้งหมด 51 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม, 2568)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ปีการศึกษา 2568 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 318 คน จำแนกเป็น กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 51 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 51 คน และครูผู้สอน จำนวน 216 คน วิธีสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาหลักการ กรอบแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) โดยการสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 2) ด้านการค้นหาและสร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 3) ด้านการจัดระบบความรู้ในศตวรรษที่ 21 4) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรผ่าน AI 5) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการใช้สื่อดิจิทัล 5) ด้านการวัดและประเมินผล 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .734-.901 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .985 และประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .250-.929 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .941

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการ หาค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยจำแนกตามความมุ่งหมายและสมมุติฐานของการวิจัย สมมุติฐานข้อที่ 1 และ 2 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สมมุติฐานข้อที่ 3 และ 4 ในส่วนของการเปรียบเทียบ โดยใช้สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F - test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามความเหมาะสม ส่วนการเปรียบเทียบขนาดโรงเรียน โดยใช้สถิติ t-test ชนิด Independent Samples สมมุติฐานข้อที่ 5 ใช้วิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient) สมมุติฐานข้อที่ 6 ใช้การวิเคราะห์ถดถอยทีละขั้นตอน (Stepwise multiple Regression)

ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงภาพ

การวิจัยในระยะที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่ตอบโจทย์การวิจัยได้อย่างตรงประเด็น 5 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณเป็นกำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content/Validity) ของเครื่องมือ โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index/of/Item Objective/Congruence : IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งงานวิจัยนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00
3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การตีความและสร้างข้อสรุป (Interpretation) สังเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม สรุปผลได้ ดังนี้

1. การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรผ่าน AI ด้านการจัดระบบความรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการค้นหาและสร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 และด้านการกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ด้านการใช้สื่อดิจิทัล ด้านการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

3. การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และตามขนาดโรงเรียน พบว่า

- 3.1 การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 ด้านการค้นหาและสร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

- 3.2 การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.3 การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครูหัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และตามขนาดโรงเรียน พบว่า

4.1 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4.2 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.3 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r_{xyt} = 0.889^{**}$) ส่วนความสัมพันธ์การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ด้าน กับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 ($r_{x5yt} = 0.833^{**}$) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรผ่าน AI ($r_{x4yt} = 0.815^{**}$) การจัดระบบความรู้ในศตวรรษที่ 21 ($r_{x3yt} = 0.813^{**}$) การกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 ($r_{x1yt} = 0.788^{**}$) และการค้นหาและสร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 ($r_{x2yt} = 0.676^{**}$)

6. อำนาจพยากรณ์การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำนวน 5 ด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีอำนาจพยากรณ์เชิงบวก ได้แก่ ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ ในการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 (X_5) ด้านการจัดระบบความรู้ในศตวรรษที่ 21 (X_3) ด้านการกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 (X_1) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรผ่าน AI (X_4) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.358 รองลงมา คือ ด้านการจัดระบบความรู้ในศตวรรษที่ 21 (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.284 ด้านการกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.236 และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรผ่าน AI (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.123 ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมได้ร้อยละ 81.50 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ ± 1.17754 สามารถเขียนสมการการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$Y_t = 1.585 + .220X_5 + 0.175X_3 + 0.151X_1 + 0.083X_4$$

สมการการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_{yt} = 0.358Z_5 + 0.284Z_3 + 0.236Z_1 + 0.123Z_4$$

7. แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 5 ด้าน จากทั้งหมด 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 2) ด้านการค้นหาและสร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 3) ด้านการจัดระบบความรู้ในศตวรรษที่ 21 4) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรผ่าน AI และ 5) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 สรุปจากคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 อันดับแรก ดังนี้

7.1 ด้านการกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) โรงเรียนกำหนดมาตรฐานร่วมนิยาม ตัวชี้วัด ระบุрик/ชิ้นงาน เพื่อให้ครูสอน ประเมินในแนวเดียวกัน 2). โรงเรียนควรมีการบูรณาการ ดิจิทัล ข้อมูลAI และมีระบบสกัดจัดเก็บ อัปเดตความรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง 3) โรงเรียนควรกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 โดยยึดสมรรถนะผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน

7.2 ด้านการค้นหาและสร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) โรงเรียนควรพัฒนาทักษะสืบค้น และคัดกรองแหล่งข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ 2) โรงเรียนควรส่งเสริมการตั้งคำถามจากปัญหาจริงในชั้นเรียน และใช้หลักฐานเพื่อสร้างความรู้ปรับการสอนเป็นรอบ ๆ 3) โรงเรียนควรมีคลังข้อมูล/คลังผลงาน คลังโจทย์ เพื่อให้ครูและนักเรียนเข้าถึงและต่อยอดความรู้ได้ง่าย

7.3 ด้านการจัดระบบความรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) โรงเรียนควรมีธรรมาภิบาลข้อมูล สิทธิ ความเป็นส่วนตัวสำรองข้อมูล และระบบสนับสนุนการทำงานร่วมกันให้ยั่งยืน 2) โรงเรียนควรมีแพลตฟอร์มกลาง ที่ใช้งานง่าย มีระบบค้นหาและคู่มือสั้น ๆ เพื่อให้ครูใช้จริง 3) โรงเรียนควรมีโครงสร้างคลังความรู้และหมวดหมู่ชัดเจน เพื่อให้ค้นหาและนำไปใช้ได้รวดเร็ว

7.4 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรผ่าน AI ได้แก่ 1) โรงเรียนควรมีระบบสนับสนุนการใช้ AI อย่างยั่งยืน เช่น สก๊ตบทเรียน ผู้ดูแล ความปลอดภัยอบรมครู เป็นต้น 2) โรงเรียนควรกำหนดแนวปฏิบัติร่วมในการใช้ AI เช่นprompt มาตรฐาน อ้างอิง ตรวจสอบความถูกต้อง 3) โรงเรียนควรใช้ AI ช่วยทำแผนที่ความเชี่ยวชาญและจับคู่พี่เลี้ยง ผู้ขอคำปรึกษาให้ตรง

7.5 ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) โรงเรียนแปลงความรู้เป็นแนวปฏิบัติ/เครื่องมือ เช่น คู่มือสั้น Checklist เพื่อให้ครูใช้ได้ทันที 2) โรงเรียนออกแบบการสอนโดยยึดผลลัพธ์ผู้เรียนและบริบทจริง เช่น Backward design เพื่อการนำไปใช้จริง 3) โรงเรียนสนับสนุนการนำความรู้ไปใช้ผ่านทีม PLC และระบบโค้ชหรือพี่เลี้ยง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีการขับเคลื่อนการจัดการความรู้อย่างค่อนข้างเป็นระบบ ทั้งในด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดระบบความรู้ การค้นหาและสร้างความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการกำหนดองค์ความรู้ใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันของครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การจัดการความรู้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในโรงเรียนยุคดิจิทัล (สุพัตรา

โคตะวงค์ และนิมิต มั่งมีทรัพย์, 2562) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรผ่าน AI แสดงให้เห็นว่าบุคลากรทางการศึกษาให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการช่วยสนับสนุนการทำงาน เช่น การสร้างสื่อการสอน การออกแบบข้อคำถาม การให้ข้อเสนอแนะรายบุคคล และการวางแผนการสอน ซึ่งช่วยลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ (Kasneji et al., 2023) อีกทั้งยังสอดคล้องกับข้อเสนอของ OECD–Education International (2023) ที่ระบุว่าเทคโนโลยีดิจิทัลและ GenAI สามารถช่วยคืนเวลาให้ครูไปมุ่งเน้นภารกิจวิชาชีพหลักได้มากขึ้น จึงส่งผลให้บุคลากรเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันแนวทางใช้ AI ในการทำงานมากยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้เพียงส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังสนับสนุนให้เกิดการนำความรู้ไปใช้จริงในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม การจัดสรรเวลาและทรัพยากร การสร้างภาวะผู้นำแบบกระจาย และการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับทักษะแห่งอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า การจัดการความรู้ของผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ (พิทักษ์ หารบัวคำ, วันเพ็ญ นันทะศรี, และวัลลิภา ฉลากบาง, 2567)

2. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมีการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการวิจัย การออกแบบการสอน การวิเคราะห์ผู้เรียน การใช้สื่อดิจิทัล การกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน และการวัดประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ชี้ว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ขญาดา ฝ่ายไทย, 2568) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียนในฐานะกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการสอน โดยเฉพาะการยกย่องครูผู้ทำวิจัย การสร้างแรงเสริมทางวิชาการ และการเน้นความสำคัญของการใช้ข้อมูลจริงจากห้องเรียนมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภิขญา กิ่งแก้ว และณัฐภูมิ สัพโส (2568, หน้า 307) และคุณพร โฉมจิตร, ณรงค์ สมพงษ์, และกฤษณาวัจน์ โคตรชัย (2567) ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบจากต่างประเทศที่ระบุว่า เมื่อโรงเรียนจัดเวลา พัฒนาศักยภาพ และมีผู้นำหรือโค้ชที่สนับสนุนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ครูจะมีความมั่นใจ และสามารถนำงานวิจัยไปใช้ในทางปฏิบัติได้มากขึ้น (Gleeson et al., 2022)

3. การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เมื่อจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน พบทั้งประเด็นที่แตกต่างและไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะเมื่อจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 และด้านการค้นหาและสร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีบทบาทภารกิจ และระดับการเข้าถึงข้อมูลเชิงนโยบาย เครือข่ายวิชาชีพ และทรัพยากรที่แตกต่างกัน จึงทำให้การรับรู้ต่อมิติการสร้างและกำหนดองค์ความรู้ใหม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะผู้บริหารซึ่งทำหน้าที่กำหนดทิศทาง วางระบบ และผลักดันนวัตกรรมในระดับโรงเรียน ย่อมมองเห็นภาพรวมของการสร้างความรู้เชิงองค์การได้เด่นชัดกว่า สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างความรู้เชิงกระบวนการที่อธิบายว่าความรู้ใหม่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้ฝังลึกและความรู้ชัดแจ้ง และขยายตัวเป็นเกลียวความรู้จากระดับบุคคลไปสู่องค์กร (López-Meza et al., 2024, p. 3)

ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบที่ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีส่วนสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศองค์การเชิงบวก อันเป็นฐานให้เกิดการแลกเปลี่ยนและต่อยอดองค์ความรู้ในโรงเรียน (Özkul & Varol Yildizbaş, 2025) ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาพร บึงลี และสุทธิพงศ์ บุญผดุง (2567) ที่ชี้ว่าการจัดการความรู้ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติงานของครู และการมีระบบหรือวัฒนธรรมการจัดการความรู้ที่ดีช่วยยกระดับประสิทธิผลการทำงานของครูในยุคดิจิทัล

4. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม เมื่อจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าการขับเคลื่อนงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ภายใต้กรอบนโยบาย มาตรฐาน และแนวปฏิบัติร่วมจากหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้ผู้บริหารและครูปฏิบัติงานไปในทิศทางใกล้เคียงกัน จึงส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันชัดเจนในหลายมิติ เมื่อพิจารณาตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ผลวิจัยพบว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการสื่อสารเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาร่วมกันอย่างชัดเจน ทำให้ผู้บริหาร รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนต่างรับรู้บทบาทของตนภายใต้เป้าหมายเดียวกัน จึงมีมุมมองต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน กับแนวคิดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ช่วยให้สมาชิกในองค์กรเข้าใจวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และทิศทางของสถานศึกษาได้ตรงกัน อันนำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ดวงดาว มงคลสวัสดิ์ และคณะ, 2568) การกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้เป็นกรอบรวมของโรงเรียนยังช่วยให้ทุกฝ่ายขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ไปในแนวทางเดียวกัน (ภัทรินทร พันเดช, 2566) อีกทั้งกลไก ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ยังช่วยให้บุคลากรเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง (Sriklaub & Ruengtrakul, 2022) รวมถึงแนวทางการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อการตัดสินใจและพัฒนาโรงเรียนก็ช่วยให้การดำเนินงานของบุคลากรแต่ละสถานภาพยังมีความสอดคล้องกันมากขึ้น (Athanatou et al., 2023)

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม โดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r_{xyt} = 0.889^{**}$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการที่ทำให้โรงเรียนสามารถแปลง ข้อมูล/ประสบการณ์ของครูและผู้บริหารให้เป็นความรู้ที่นำไปใช้ได้จริง จึงเอื้อต่อการตัดสินใจเชิงวิชาการ การพัฒนาการสอน และการติดตามผลอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เมื่อระดับการจัดการความรู้สูงขึ้น ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ก็สูงขึ้นตามไปด้วย ($r = .889^{**}$) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการความรู้ การแบ่งปันและการนำความรู้ไปใช้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของครูและคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพราะช่วยให้ครูเข้าถึงทรัพยากร/แนวปฏิบัติที่ดี แลกเปลี่ยนกลยุทธ์การสอน และพัฒนาความเชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง (Michael, Alexander, & Kimani, 2024) งานวิจัยด้านภาวะผู้นำและระบบข้อมูลในโรงเรียนยังชี้ว่า การใช้เทคโนโลยีร่วมกับการจัดการความรู้ช่วยให้ข้อมูล ถูกแปลงเป็นความรู้เชิงปฏิบัติการเพื่อการตัดสินใจ และการจัดการความรู้สามารถเป็นตัวทำนายเชิงบวกของการตัดสินใจบนฐานข้อมูลในโรงเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ (Çevik & Doğan, 2023) เมื่อพิจารณารายด้าน ความสัมพันธ์ที่สูงที่สุดคือ การประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน ($r = .833^{**}$) สะท้อนว่าตัวเร่งของประสิทธิผลไม่ได้อยู่ที่การมีความรู้เพียงอย่างเดียว แต่คือการ นำความรู้ไปปรับใช้ในชั้นเรียนและงานวิชาการจริง (เช่น ปรับแผนการสอนจากผลสะท้อนกลับ ใช้ข้อมูลผู้เรียนกำหนดวิธีสอน ใช้บทเรียนรู้อารมณ์ร่วมกันแก้ปัญหา) ซึ่งเป็นขั้นที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อการจัดการเรียนรู้โดยตรง (Michael et al., 2024)

6. อำนาจพยากรณ์การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำนวน 5 ด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีอำนาจพยากรณ์เชิงบวก ได้แก่ ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 (X_5) ด้านการจัดระบบความรู้ในศตวรรษที่ 21 (X_3) ด้านการกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 (X_1) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรผ่าน AI (X_4) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นกลไกเชิงระบบที่เชื่อมจาก ความรู้ การ ตัดสินใจ/การปฏิบัติ ผลลัพธ์ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยตัวแปรทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนได้สูงถึง ร้อยละ 81.50 แสดงให้เห็นว่าเมื่อสถานศึกษามีกระบวนการจัดการ ความรู้ที่เข้มแข็งและสอดคล้องกัน จะเอื้อต่อการยกระดับผลการดำเนินงานและคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบในบริบทสถานศึกษา ที่ชี้ว่าการ สร้าง/แลกเปลี่ยน/ประยุกต์ใช้ความรู้ ส่งผล เชิงบวกต่อสมรรถนะและผลการดำเนินงานขององค์กรการศึกษา (Bueno-Broterson, Araya-Guzmán,& Salazar-Concha, 2025)

7. แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม มีจำนวน 4 ด้าน จากทั้งหมด 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 2) ด้านการจัดระบบความรู้ในศตวรรษที่ 21 3) ด้านการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรผ่าน AI และ 4) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21” มีลักษณะเป็น กระบวนการเชิงระบบแบบวงจร ครอบคลุม (end-to-end cycle) ตั้งแต่การกำหนด/สร้างองค์ความรู้ การสืบค้นและสร้างความรู้ใหม่ การ จัดระบบให้เข้าถึงได้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (ซึ่งปัจจุบัน AI ช่วยเร่งให้เกิดขึ้นได้รวดเร็วและกว้างขึ้น) และการนำความรู้ไปใช้จริงในการปฏิบัติงาน หากขาดด้านใดด้านหนึ่ง “ห่วงโซ่ความรู้” จะไม่เชื่อมถึงการ เปลี่ยนแปลงการสอนในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ลดลง โดยหลักคิดร่วม สมัยชี้ว่าครูจำเป็นต้อง อัปเดตองค์ความรู้/เครื่องมือใหม่อย่างต่อเนื่อง และเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนวิชาชีพ จึงจะ ยกระดับการสอนได้จริง (OECD, 2021) และการใช้ AI ในสถานศึกษาจะเกิดประโยชน์สูงสุดเมื่อมี กรอบกำกับ ด้านความเท่าเทียม ความปลอดภัยข้อมูล และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ควบคู่ไปกับการพัฒนาสมรรถนะ บุคลากร (UNESCO, 2023) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาพร บึงลี และสุทธิพงศ์ บุญผดุง (2567) ได้วิจัย เรื่อง การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับการปฏิบัติงานของครูยุคดิจิทัลจำแนกตามขนาดสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดเล็กและกลางอยู่ใน ระดับมาก ขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับมังกู วงศ์ สาคร (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะประจำสายงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการ พัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูจำนวน 3 ข้อ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูคือ 1) การ สร้างความสัมพันธ์และ ความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 2) การบริหารหลักสูตรและการจัดการ เรียนรู้ 3) การวิเคราะห์สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนานักเรียน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

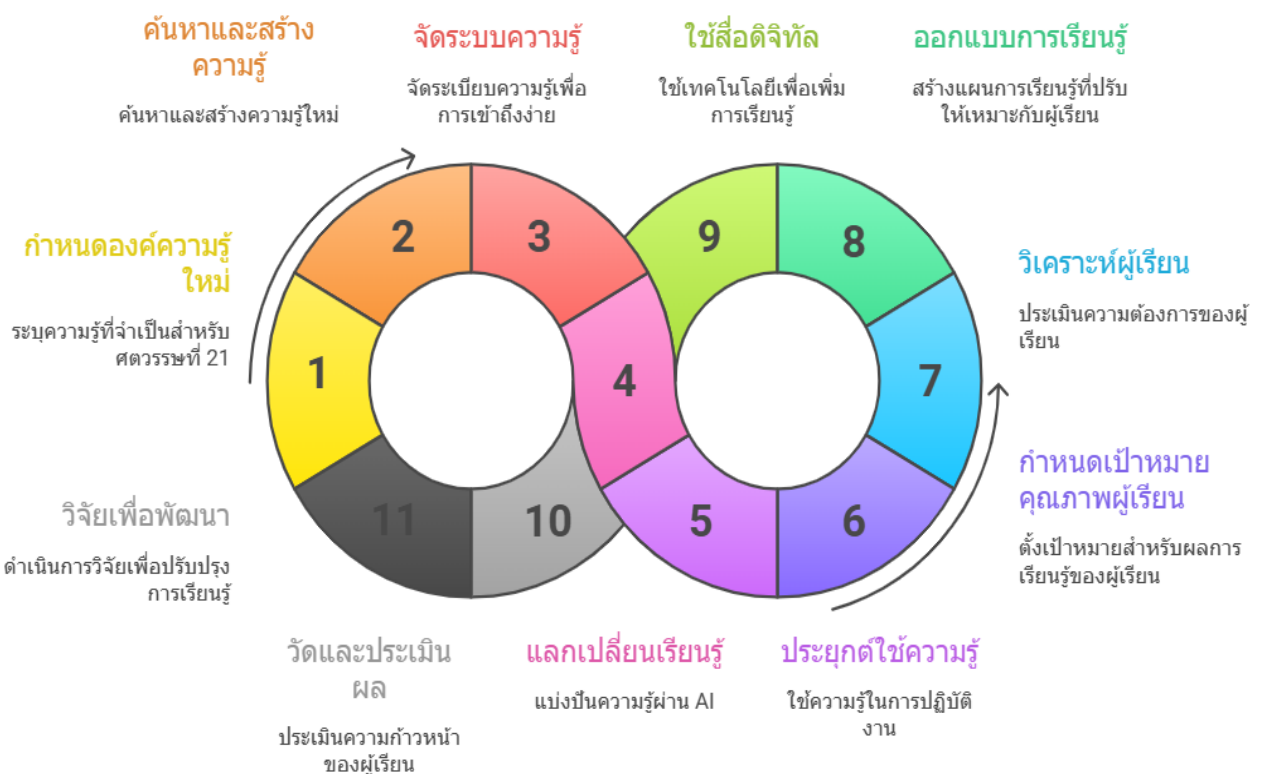
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ โดยสามารถสังเคราะห์สาระสำคัญได้ ดังแสดงในภาพที่ 2

1. งานวิจัยได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ได้รูปแบบการจัดการความรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 เกิดการสร้างโมเดลหรือกรอบแนวคิดใหม่ที่สามารถบูรณาการจัดการความรู้ เข้ากับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยปรับให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม

2. ผลการวิจัยช่วยการออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อโจทย์ผู้เรียน (Adaptive Learning Design): ครุมีคลังความรู้และเทคนิคที่หลากหลาย ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนยุคใหม่ได้รวดเร็วขึ้น

3. ได้กลยุทธ์การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับผู้บริหารในการสร้าง "วัฒนธรรมแห่งการแบ่งปัน เพื่อลดการหวงแหนความรู้ และกระตุ้นให้ครูนำประสบการณ์ความสำเร็จ หรือข้อผิดพลาดมาแลกเปลี่ยนกัน

แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ จัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ลำดับสุดท้าย

จึงเป็นประเด็นที่ควรเร่งพัฒนาโรงเรียนควรสำรวจหรือจัดทำแผนที่ความรู้ เพื่อระบุงค์ความรู้ที่จำเป็นต่อคุณภาพผู้เรียนและเป้าหมายงานวิชาการจากนั้นควรกำหนดโจทย์องค์ความรู้ใหม่จากข้อมูลจริงของผู้เรียนและปัญหาในโรงเรียน พร้อมมอบหมายผู้รับผิดชอบและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ควรใช้ AI ช่วยสังเคราะห์องค์ความรู้ พัฒนานวัตกรรมการสอน และติดตามประเมินผลด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง

2 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ลำดับสุดท้าย จึงควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนโรงเรียนควรพัฒนาระบบประเมินเพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด สมรรถนะ และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนพร้อมจัดทำคลังเครื่องมือและเกณฑ์การประเมินที่มีมาตรฐานร่วม และพัฒนาครูด้านการสร้างเครื่องมือและใช้ข้อมูลประเมินเพื่อปรับการสอน ควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกับระบบนิเทศและ PLC เพื่อติดตามคุณภาพการวัดผลอย่างต่อเนื่องและยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีควมมีการวิจัยเชิงลึก/เชิงคุณภาพ (เช่น สัมภาษณ์เชิงลึก สนทนากลุ่ม และการสังเกต) เพื่ออธิบายกลไกที่ทำให้การจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ และค้นหาปัจจัยเอื้อ อุปสรรคในบริบทโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

2. ควรมีควมมีการวิจัยเชิงพัฒนา/กึ่งทดลอง เพื่อสร้างและทดลองใช้ รูปแบบหรือโปรแกรมพัฒนาการจัดการความรู้ในศตวรรษที่ 21 (เช่น ระบบกำหนดองค์ความรู้ใหม่ การจัดเก็บ-แลกเปลี่ยนผ่านแพลตฟอร์ม/AI และ PLC) แล้วประเมินผลก่อนหลังต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งเปรียบเทียบผลตามขนาดโรงเรียนหรือบริบทพื้นที่ เพื่อยืนยันความเหมาะสมและขยายผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- จิตติยาภรณ์ เขาวรากุล. (2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. *Rajapark Journal*, 15(40), 214–227.
- ชญาดา ฝ่ายไทย. (2568). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 16(2), 274–294.
- ณัฐชา ชนะกุล. (2566). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- คุณาพร โฉมจิตร, ณรงค์ สมพงษ์, และกฤษณาวัจน์ โคตรชัย. (2567). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1. *Journal of MCU Research and Academic Review*, 7(4), 264–287.
- ดวงดาว มงคลสวัสดิ์, และคณะ. (2568). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 9(1), 468–460.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2550). *การบริหารจัดการศึกษา*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). สุวีริยาสาส์น.
- บุญรัตน์ แผลงสร และคณะ. (2565). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ M Learning สำหรับวิชาภาษาอังกฤษ. *วารสารการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้*, 2(3), 285–302.

- พิทักษ์ หารบัวคำ, วันเพ็ญ นันทะศรี, และวัลนิภา ฉลากบาง. (2567). การจัดการความรู้ของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 4(2), 731-748.
- ภัทรินกร พันเดช. (2566). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 [สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- เรณู บุญเสริม. (2561). รูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- วิภาพร บึงลี, และสุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2567). การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *Journal of Social Science Research and Innovation*, 2(2), 1-14.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม. (2568). แผนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567). *รายงานประจำปี 2567*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุภัทรา แก้วมูล. (2566). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 46(1), 112-125.
- สุวัชชัย อาจวิเชียร, และคณะ. (2567). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 22(1), 249-264.
- หยาดทิพย์ ชีซอง. (2564). ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(36), 165-175.
- อภิญา กิ่งแก้ว, และณัฐภูมิ สัพโส. (2568). การศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *Journal of Social Sciences Mahamakul Buddhist University*, 8(1), 299-308.
- แสงเพชร คุณประเสริฐ, บุญรัตน์ แผลงศรี, และสุติเทพ ศิริพิพัฒน์กุล. (2567). การพัฒนาชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดการปฏิบัติเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาลแขวงอุดมไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- Argote, L. (2024). Knowledge transfer within organizations: Mechanisms, moderators, and future directions. *Annual Review of Psychology*, 75, 393-417.
<https://doi.org/10.1146/annurev-psych-022123-105424>
- Athanatou, M., Kotsis, K. T., & Mikropoulos, T. A. (2023). Data-driven decision making as a model to improve in primary education. *Journal of Education and E-Learning Research*, 10(1), 15-23.

- Bueno-Broterson, P., Araya-Guzmán, S., & Salazar-Concha, C. (2025). Knowledge management and organizational performance: Analysis in the Chilean educational context. *Prometeica*, 35, 105–119.
- Çevik, M. S., & Doğan, E. (2023). The mediating and moderating effects of knowledge management in the relationship between technological leadership behaviors of school principals and data-driven decision-making. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 18(1), 50–76.
- Chinowsky, P., & Carrillo, P. (2007). Knowledge management to learning organization connection. *Journal of Management in Engineering*, 23(3), 122–130.
[https://doi.org/10.1061/\(ASCE\)0742-597X\(2007\)23:3\(122\)](https://doi.org/10.1061/(ASCE)0742-597X(2007)23:3(122))
- Creswell, J.W. (2022). *A Concise Introduction to Mixed Methods Research* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Dalkir, K. (2023). *Knowledge management in theory and practice* (4th ed.). The MIT Press.
- Gleeson, J., Nelson, J., Johnson, B., Spurling, N., & West, K. (2022). *Teachers' use of research evidence: A case study of United Learning schools*. National Foundation for Educational Research.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice* (6th ed.). McGraw-Hill.
- Kasneci, E., Sessler, K., Küchemann, S., Bannert, M., Dementieva, D., Fischer, F., Gasser, U., Groh, G., Günnemann, S., Hüllermeier, E., Krusche, S., Kutyniok, G., Michaeli, T., Nerdel, C., Pfeiffer, F., Poquet, O., Sailer, M., Schmidt, A., Seidel, T., ... Kasneci, G. (2023). ChatGPT for good? On opportunities and challenges of large language models for education. *Learning and Individual Differences*, 103, Article 102274.
<https://doi.org/10.1016/j.lindif.2023.102274>
- López-Meza, E., Bautista-Díaz, M. L., & Ruiz-Ledesma, E. F. (2024). SECI model of knowledge management: A thematic analysis from the Web of Science core collection. *International Journal of Sustainable Management and Corporate Social Responsibility*, 9(1), 1–17.
- Michael, S. W., Alexander, K., & Kimani, S. (2024). The impact of knowledge management on teacher performance in English-medium schools in Musoma Diocese, Tanzania, with a focus on the moderating role of professional development. *CUEA Journal of Business and Economics*, 1(2).
- OECD. (2021). *Teachers getting the best out of their students: From primary to upper secondary education*. OECD Publishing.
- OECD. (2023). *OECD digital education outlook 2023: Towards an effective digital education ecosystem*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/c74f03de-en>

- Özkul, R., & Varol Yildizbaş, Y. (2025). The relationship between school principals' leadership styles, organisational climate and organisational depression. *South African Journal of Education*, 45(2).
- Prachagool, V., & Nuangchalem, P. (2021). Perspectives of Thai educators toward 21st century instruction. *Journal of Education and Learning*, 10(4), 432–437.
- Sriklaub, K., & Ruengtrakul, A. (2022). Teachers' experiences in a professional learning community: Insights on policy delivery and characteristics of the PLC in schools. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 43(2), 303–310.
- UNESCO. (2023). *Guidance for generative AI in education and research*. UNESCO.